



22.2.2021

Asia: VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Eduskunnan ympäristövaliokunta 23.2.2021

Ympäristöministeriön asiantuntijana valiokunnassa kuultavana on:
Kansainvälisten asiain neuvos Liisi Klobut

Ympäristöministeriön asiantuntijalausunto

Ympäristöministeriö yhtyy valtioneuvoston selontekoon, joka viitoittaa Suomen lähivuosien EU-politiikkaa ja tukee sitä, että selonteon lähtökohtina ovat hallitusohjelman EU-poliittiset painopisteet.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että Suomen tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Euroopan unioni ja että EU on sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjan ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda2030) toimeenpanoon. Tavoitteenamme tulee olla unioni, joka on maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein ilmastoneutraali talous.

Euroopan komission pyrkimys rakentaa vihreän kehityksen ohjelmalla (*Green Deal*) EU:sta oikeudenmukainen, hyvinvoiva ja ilmastoneutraali yhteiskunta vastaa hyvin näitä edellä todettuja tavoitteita. Vihreän kehityksen ohjelman kokonaisvaltainen tapa tarkastella kestävyysvaikuttajia on hyvin kannatettava. On tärkeää, että eri politiikka-alojen toimet tukevat ilmastoneutraalia siirtymää eivätkä ainakaan toimi tätä vastaan. Do no harm (vältetään vahinkoa) –periaate, jota edellytetään myös EU:n elpymisvälineen käytön yhteydessä, on tässä työssä tärkeä läpileikkaava periaate.

Ympäristöministeriö painottaa sitä, että EU:n toimien ja tavoitteiden tulee perustua vahvasti tieteeseen ja tutkimukseen. Tiedepohjaisesti on arvioitava sekä valittavia toimia että valittujen toimien riittävyyttä ilmastomuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi sekä ympäristön tilan parantamiseksi.

Suomi hyötyy korkean teknologian maana ja hyvin toimivana yhteiskuntana vihreästä siirtymästä. Pystymme ottamaan tehokkaasti käyttöön uutta teknologiaa ja toimintamalleja, ml. digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet. Omalla esimerkillään Suomi voi olla edelläkävijänä tukemassa vihreää siirtymää EU:ssa ja laajemmin maailmassa.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että Suomi tukee EU:n toimintaa kansainvälisen sääntöperusteisen yhteistyön edistämiseksi ja toimia globaalina edelläkävijänä erityisesti ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikassa. Meillä on jo näyttöä siitä, että EU:n esimerkillä on merkitystä muiden keskeisten toimijoiden tulosta mukaan esimerkiksi ilmastomuutoksen vastaiseen taisteluun. Suomen tulee jatkossakin olla edistämässä aktiivista EU:n ilmastodiplomatiaa globaalin vaikutuksen aikaansaamiseksi.

Ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä on keskeinen EU:n työskentelyä ohjaava tavoite. Kansallinen tavoitteemme on saavuttaa ilmastoneutraalisuus jo vuoteen 2035 mennessä. EU:n laajuisten ilmastotoimien tulisi jatkossakin olla lähtökohtana, myös kustannustehokkuussyistä. EU:n 2050 ilmastoneutraaliustavoite tulee toteuttaa EU:n päästövähennystavoitteen kiristämällä vaiheittain.

EU sopi viime vuonna 2030 päästövähennystavoitteensa -40 % korottamisesta vähintään -55%:iin vuoden 1990 tasoon verrattuna. Ensi kesänä komissio antaa esitykset EU:n nykyisen 2030 ilmasto- ja



energialainsäädännön uudistamiseksi. Olemme korostaneet, että EU:n 2030 tavoitteen noston lisäpäästövähennykset tulisi kohdistaa lähinnä päästökauppasektoreille. Siirtymän kohti ilmastoneutraaliutta tulee ensisijaisesti tapahtua vähentämällä fossiilisia päästöjä.

Ympäristöministeriö pitää päästökaupan roolia keskeisenä EU:n ilmastopolitiikassa. Päästökauppadirektiivin uudistamisella tulee vaikuttaa siihen, että päästöoikeuden hinta pysyy riittävän korkeana, jotta se ohjaa tehokkaasti ja nopeasti päästöjen vähentämiseen.

Ympäristöministeriö katsoo, että kiertotalouteen siirtymistä tulee vauhdittaa myös EU-tasolla. Sen lisäksi, että kiertotaloudella tehostetaan ilmastomuutoksen hillintää, sen avulla parannetaan myös resurssitehokkuutta ja vähennetään riippuvuutta kriittisistä materiaaleista. Kiertotaloudessa tulee huolehtia myös kemikaalien kestävästä hallinnasta. Lisäksi ympäristöministeriö painottaa rakentamisen kiertotalouden mahdollisuuksia EU:n sisämarkkinoilla. Rakentamisen ja rakennusten kunnostamisen energia- ja resurssitehokkuuteen tähtäävä työ EU:ssa tukee ilmastotavoitteiden lisäksi myös luonnonvarojen kestävään käyttöön ja kiertotalouteen liittyviä toimia.

Ympäristöministeriö katsoo, että on erittäin tärkeää, että EU-tasolla huolehditaan Euroopan luontopääoman säilyttämisestä ja ennallistamista. Viime keväänä annettu vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia on tärkeä väline tässä työssä. Jatkotyössä tulee huolehtia siitä, että Euroopan luonnon monimuotoisuus on riittävän elpymisen tiellä vuoteen 2030 mennessä ihmisten, maapallon, ilmaston ja talouden hyödyksi. Luonnonvarojen taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö tulee turvata.

Metsillä on Suomelle keskeinen merkitys talouden, työllisyyden ja myös luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Pidemmällä aikavälillä maankäyttösektorin nielun merkitys ilmastotavoitteiden saavuttamisessa kasvaa ja on odotettavissa, että EU tason sääntely ja politiikkatoimet tällä alalla lisääntyvät.

Ympäristöministeriö katsoo, että kestäväällä biotaloudella on mahdollisuuksia ilmastomuutoksen torjunnassa. Puumateriaalilla voimme monissa yhteyksissä korvata fossiilisia materiaaleja. Esimerkiksi puurakentamisessa voimme vähentää rakentamisen elinkaari-päästöjä ja lisätä pitkäaikaista nielua rakennetussa ympäristössä.

Ympäristöministeriö pitää välttämättömänä, että EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja vahvan sosiaalisen ulottuvuuden johdonmukaisuudesta huolehditaan. Ilmastopolitiikan hyväksyttävyyttä edellyttää, että se on sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaista ja, että sen toimeenpano on tehokasta. EU:n budjetista tulee tukea oikeudenmukaista siirtymää kaikissa jäsenmaissa ja tuen saannin edellytyksenä tulee olla sitoutuminen EU:n ilmastotavoitteisiin.